

Lluís Motjé, l'ecologista que no volia ser-ho

Aquest Sant Jordi s'ha complert un any de la mort prematura de Lluís Motjé, pioner de l'ecologisme, membre de la generació que va lluitar per la protecció dels aiguamolls de l'Empordà o de la zona volcànica de la Garrotxa. Va tenir un paper molt rellevant durant uns anys de destacada activitat pública que, desencantat, va abandonar per dedicar-se a la divulgació de proximitat, del territori on vivia i que apreciava.

Text > **LLUÍS FREIXAS MASCORT**, escriptor i gestor cultural

Lluís Motjé i Costa, *en Moia* per a amics i coneguts, va ser un pioner del naturalisme i el conservacionisme que va tenir un paper fonamental en un moment també fonamental de l'eclosió dels moviments ecologistes a casa nostra. Però, sobretot, Lluís Motjé (Riudellots, 1958 - Sant Dalmai, 2019) va ser un gran heterodox que va seguir sempre el camí que ell mateix es marcava. Va estudiar ciències biològiques, però va abandonar la universitat per avorriment i mai no va obtenir la llicenciatura. Tot i això, va ser un educador ambiental amb una trajectòria professional de més de trenta anys. Es va apartar de l'activitat pública cansat dels personalismes i les divisions, i assegurava haver-ho après gairebé tot de les generacions anteriors, d'una gent que vivia del territori, el coneixia, i el sabia observar i denominar amb concreció (avui hem oblidat els noms dels arbres, dels ocells, de les eines i les feines, i fins i tot els topònims populars).

Si es va iniciar en l'ornitologia va ser «culpa de l'avi», segons va explicar en una entrevista al periodista Xevi Planas (*Punt Diari*, 27.1.1983). Un parell d'anys abans, Lluís Motjé escrivia: «L'ecologisme és una moda [naturalment que sí], mentre que l'ecologia és una ciència [...]. L'ecologisme és una manera d'entendre el món que, per curiós que sembli, és to-

talment antiecològica. De fet, l'embolic que hi ha entre ecologia, ecologisme, naturalisme, naturisme i romanticisme és monstruós. Per si us interessa aclarir-ho una mica, us diré que jo, personalment, em considero un naturalista romàntic» (*Punt Diari*, 29.10.1980). No era una *boutade*, tot i que ell n'era un gran amant, sobretot si s'hi conversava amb un vas a la mà i una cigarreta a l'altra, en un bar de Girona o en un envelat de festa major. Lluís Motjé creia en la necessitat d'incorporar criteris ambientals estrictament científics en la gestió del territori i opinava que aquesta no era una qüestió ni ideològica ni de voluntariat o de moviments cívics (malgrat que en aquell moment fossin necessaris), sinó una qüestió tècnica, professional. Malgrat que les aparences puguin fer pensar que ja hem arribat a terme, hi ha moltes coses que a ell li feien sospitar que no.

La seva imatge ja era poc convencional: un espès bigoti i una mata de cabells castany fosc, igualment espessa, clenxinats una mica a l'antiga, sense cap contacte amb la moda del moment. Li agradava parlar amb la gent gran, amb les persones que havien viscut la terra i de la terra. L'avi matern, Met Costa, va ser una figura fonamental en la seva formació, i mai va desapropiar l'ocasió de parlar amb la gent gran ja fos a la feina (perquè de jove, després d'haver deixat els estudis, va treballar en les planta-

>> Lluís Motjé amb vint-i-cinc anys.
(Font: DIPUTACIÓ DE GIRONA. INSPA.
FONS DANI DUCH.)

cions de fruita de Campllong i Fornells) o en qualsevol altra oportunitat que sorgís. El distanciament entre el jovent i la gent gran d'avui era una de les seves grans preocupacions. Hi intuïa (hi constatava, de fet) una gran pèrdua de coneixement. El seu parlar sorneguer (un català ge-

>> Motjé el 1991 en una roda de premsa com a president de l'Associació de Naturalistes de Girona.

Font: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. DIARI DE GIRONA (JORDI PICAZO).

nuí, amarat del vocabulari i la ironia de pagès) també recordava sovint el parlar d'aquesta gent en la qual tenia l'origen i en feia bandera. No és un detall menor que en alguna carta al director dels diaris (més endavant vindrien els articles en qualitat de dirigent naturalista) firmés com a «Lluís Motjé i Costa, en *Moia de Can Met Sebi*», una al·lusió a la casa pairal de Riudellots, el reconeixement d'un deute a la seva procedència.

Fites rellevants

Membre d'una generació que ha donat noms tan rellevants en l'àmbit naturalista com Jordi Sargatal, Martí Boada, Ramon Fortià, Miquel Macias o altres, Motjé va considerar-se sempre un naturalista de base i es va dedicar durant més de trenta anys a la divulgació a través de l'empresa que va fundar amb el seu amic i soci Cesc Compte, amb qui va començar a treballar al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. Tot i això, va tenir un període d'important projecció pública i responsabilitats rellevants, especialment a finals dels vuitanta i durant la primera meitat dels noranta. Va ser membre fundador de l'Associació de Naturalistes de Girona (ANG; po-

pularment, *els Natus*), en l'època que el conservacionisme va agafar volada i progressivament s'organitzava arreu del territori. Va exercir la presidència de l'ANG, va impulsar-ne una oficina tècnica que va dirigir en la primera etapa, i va treballar per promoure una federació d'entitats conservacionistes. Aquest projecte va trobar cobertura en DEPANA (Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural), de la qual va ser vicepresident i secretari general. Quan va deixar l'activitat pública, un dels motius va ser el convenciment que aquest intent de constituir una veu única per al naturalisme havia fracassat a causa dels personalismes i les intrusions polítiques. D'aquest període d'intensa activitat pública, Motjé explica a Pitu Basart en una entrevista a la revista *Gavarres*: «Tinc un cert orgull de dir que la nostra generació va parar la urbanització dels aiguamolls de l'Empordà [...]; va salvar la zona volcànica de la Garrotxa i el volcà de la Crosa [...]; va lluitar pels aiguamolls de Sils; vam ser capaços de convèncer el senyor Jordi Pujol que creés una conselleria de Medi Ambient...» (núm. 30, 2016).

Les seves grans lluites van ser els estanys de Sils, la Crosa de Sant Dalmai,

o la variant de Girona. En l'àmbit privat es va dedicar a l'educació ambiental a través de la senyalització del territori i a través de rutes guiades (més d'una vintena) adreçades a tots els públics, però que tenien usuaris generalment escolars.

Aquell pioner heterodox del naturalisme creia també que, paradoxalment, en temps de debat generalitzat sobre el canvi climàtic i sobre la necessitat de mesures de protecció ambiental, la societat civil havia abaixat la guàrdia. A l'entrevista de la revista *Gavarres* anteriorment esmentada afirmava: «En aquesta època de què hem parlat [els anys vuitanta i noranta], qualsevol acció agressora contra el territori tenia una resposta contundent. Ara lleigeixo el diari, veig que passen coses greus i ningú diu res. [...] On és la gent? Silenci. Hi ha alguna reacció puntual, sí, però no hi ha una estratègia per a la preservació del territori». Això em porta (i perdono la personalització) a algunes velles xerrades d'abans que jo hagués sentit a parlar del concepte de *glocalització*, i a una frase que li vaig sentir dir sovint: «Arreglar el món és difícil, però es pot començar per casa».